

KALENDÁR

OSOBNOSTÍ

a
ich

myšlienok

2021

Verdi
Pauling
Novalis
Gödel
Lec
Ampère
Papini
Guillon
Dvořák
Edison
Lomonosov
Rilke

Ak existuje nejaká radosť, má ju človek čistého srdca.

- * *Čím väčšmi niekto dosiahne súlad v sebe a čím jednoduchšie je jeho vnútro, tým viac a tým vyššie veci chápe bez námahy, lebo dostáva svetlo rozumu zhora.*
- * *Je veľká múdrosť neprenáhliť sa v skutkoch a nestáť zaťato na vlastnej mienke.*
- * *Nespytuj sa, kto to povedal, ale dávaj pozor na to, čo hovorí.*
- * *Duchom nestály, telesnosťou ovládaný a k zmyselnostiam náklonný sa ťažko môže celkom odtrhnúť od pozemských žiadostí.*
- * *Ak máš v sebe niečo dobré, predpokladaj u iných ešte lepšie, aby si si zachoval pokoru.*
- * *Myslieť si, že by hádam inde bolo lepšie, alebo meniť svoje pôsobisko, to už mnohých sklamalo.*
- * *Keď je slobodno a užitočné hovoriť, hovor o veciach zušľachtľujúcich.*
- * *Keby si uvážil, aký pokoj by si spôsobil svojim dobrým správaním sebe a akú radosť iným, myslím, že by si sa viac staral o svoje duchovné zdokonalenie.*
- * *Dobre je, že nám prichodí z času na čas znášať protirečenia a že ľudia o nás zmýšľajú zle a nedobre, hoci azda aj dobre konáme a správne mienime.*
- * *Pokiaľ žijeme na svete, nemôžeme byť bez trápenia a pokušenia.*
- * *Na seba samého obráť svoj zrak a chráň sa posudzovať iných.*
- * *Ak konáme z lásky, hoci aké malé alebo nepatrné by to bolo, prináša hojné ovocie.*
- * *Málokedy meriame blížneho tým istým meradlom ako seba.*
- * *Musíš sa naučiť seba samého v mnohých veciach ovládať, ak chceš s inými nažívať v pokoji a svornosti.*
- * *Všetci nemôžu mať jednaké duchovné zamestnanie: jedno sa hodí tomuto a iné zas tamtomu.*
- * *Len ten sa úprimne raduje, kto má v srdci svedectvo dobrého svedomia.*
- * *Keby si častejšie myslel na smrť než na dlhý život, iste by si sa horlivejšie polepšoval.*
- * *Človek nemusí mať nadbytok pozemských majetkov, aby bol šťastný, stačí mu aj primeraná zámožnosť.*
- * *Hľad' teraz žiť tak, aby si sa v hodinu smrti mohol skôr radovať ako strachovať.*
- * *V čnostiach najviac vzrastajú tí, čo sa usilujú práve ťažšie veci tým mužnejšie prekonávať.*
- * *Nenamýšľaj si, že si o niečo pokročil v dobrom, ak sa nepovažuješ za najmenšieho zo všetkých.*

- * *Zachovaj najprv pokoj vo svojom vnútri; potom budeš môcť aj iných privádzať k pokoji.*
- * *Keby si bol vnútorne dobrý a čistý, videl by si všetko bez prekážky a všetko by si rozumel.*
- * *Keď budeš posudzovať vlastné chyby dobre a spravodlivo, nebudeš tak prísne súdiť iných.*
- * *Veľmi spokojné srdce má, kto sa nestará ani o chvály, ani o hany.*

Giuseppe VERDI (10.10.1813 – 27.1.1901)

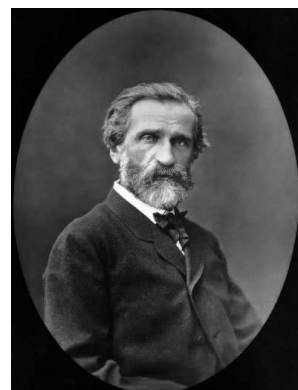
Ako chlapec pomáhal otcovi v živnosti, v kostole bol očarený tónmi varhán. Ako dospelý prilákal do divadiel a koncertných sál milióny poslucháčov, hudobnými kompozíciami vyjadroval svoj postoj k závažným otázkam ľudskej existencie. Stelesňoval počestnú vieru v oživujúci charakter hudby. Svoju hudbu založil na pravdivosti pocitov a vernosti ich melodického vyjadrenia (dramatickosť a orchestrálna farebnosť). Zdôraznil citovú mohutnosť ľudského hlasu. Vo svojich dielach využíval mohutnosť speváckeho zboru i bohatosť orchestru. Preslávil sa operami (*Nabucco, Macbeth,*

Rigoletto, Trubadúr, Traviata, Don Carlos, Aida, Othelo, Falstaff), ktoré vynikajú príťažlivosťou melodickou a zmyslom pre dramatikú. Svoj monumentálny odkaz zanechal nielen zhudobnením omše za zosnulých – *Rekviem* (1874), ale aj dielami *Te Deum* a *Stabat mater*. Svojím celoživotným majstrovským hudobným vyjadrením ponúkal úžasný zážitok duchovného poslstva. Stal sa symbolom pre zjednotenie slobodného Talianska.

Z myšlienok

- *Vyhlasujem, že chcem byť nadšeným stúpencom hudobníkov budúcnosti, ak ich hudba nebude nijakým systémom a teorémou, ale hudbou.*
- *A príde deň, keď sa už nebude hovoriť o melódii, o harmónii,... a potom sa možno môže začať vláda hudby.*
- *Mojím veľkým šťastím bolo žiť osamote s plodom mojej práce, ale teraz to dielo už nie je moje.*
- *Napodobniť pravdu je možno dobre, ale vynájsť pravdu, je lepšie, oveľa lepšie.*
- *V hudbe, ako v láske, treba byť predovšetkým úprimný.*
- *Verím v inšpiráciu... Chcem prebúdzat' nadšenie...*

(dmj)

Linus Carl PAULING

(28. 2. 1901 – 19. 8. 1994)

Americký chemik a fyzik, dvojnásobný nositeľ Nobelovej ceny (za chémiu r. 1954 – prínos k objasneniu teórie chemických väzieb a ich využitie pri zdôvodnení štruktúry komplexných zlúčenín; za mier r. 1962). Bol výstrednou, ale aj inšpiratívnou osobnosťou. V roku 1925 získal doktorát na chemickej fakulte Kalifornského technologického inštitútu v Pasadene a pôsobil tu v rokoch 1931 až 1967. V Európe (1925–1927), pracoval v Ústave teoretickej fyziky v Mníchove, sa stretol so Schrödingerom, Bohrom, Heisenbergom, Bornom. Pochopil kvantovú mechaniku, získal rozsiahle znalosti z chémie. Vytvoril kvantovú teóriu chemickej väzby. Vydal slávnu vedeckú publikáciu *Povaha chemickej väzby a stavba molekúl a kryštálov* (1939). Publikoval asi 350 vedeckých prác a pojednaní. Stal sa otcom molekulárnej biológie a medicíny. Vysvetlil správny model priestorovej stavby molekuly bielkoviny keratin. Skúmal štruktúru hemoglobínu, analyzoval ďalšie proteíny i aminokyseliny. Röntgenovou analýzou molekúl ovplyvnil poznanie chemických látok, publikoval 225 štruktúr molekúl. Študoval vplyv vitamínov na ľudské zdravie. Vytvoril teóriu imunity a hypotézu tvorby protilátok. Podieľal sa aj na vojenskom výskume. Neskôr zorganizoval podpisovú akciu vedcov (viac než 11000 podpisov) proti pokusom s jadrovými zbraňami. Stal sa „atómovým svedomím Ameriky“. Bol členom Národnej AV USA i AV ZSSR.

Z myšlienok

- *Bol som fascinovaný chemickými reakciami, v ktorých niektoré látky zmizli a iné, ktoré mali často protichodné vlastnosti, sa objavili.*
- *Urobili sme obrovský pokrok smerom stále hlbšieho pochopenia sveta.*
- *Ak ľudstvo dopustí, aby naďalej vybuchovali atómové bomby, jedného dňa sa Picassove obrazy stanú absolútne verným zobrazením života.*
- *Odvrátenie jadrovej katastrofy je tak dôležité, že sa musím na tom podieľať.*
- *Najlepším spôsobom ako dostať jednu skvelú myšlienku, je mať veľa myšlienok.*
- *Hľadám veci, ktorým nerozumiem... Veda je hľadanie pravdy.*
- *Verím v silu ľudského ducha.*
- *Už nikdy vojnu!*
- *Svet je krásny a plný zázrakov.*
(dmj)

NOVALIS

(2.5.1772–25.3.1801)

Vlastným menom **Friedrich Leopold von Hardenberg**, nemecký básnik, romantický spisovateľ a literárny teoretik, formovateľ estetiky romantizmu. Pochádzal zo starej dolnosaskej šľachtickej rodiny. Zo začiatku bol vychovávaný súkromnými učiteľmi. Neskôr študoval filozofiu v Jene (tam spoznal F. Schillera) a právo v Lipsku (tam sa spriatelil s F. Schlegelom) a vo Wittenbergu, kde zložil aj záverečnú skúšku. Stal sa správnym úradníkom i zmiernym sudcom. Vo svojej literárnej tvorbe vytváral mystický pohľad na idealistickú filozofiu i prirodzenú vedu. Básnickým i prozaickým dielom (*Hymny noci*, cyklus básní *Kvety*, *Duchovné piesne*, *Modrý kvet*, historicko-filozofický fragment *Kresťanstvo čiže Európa*) oživoval raný romantizmus. Vnímal polaritu ducha a hmoty ako empirický symbol protikladu transcencie a časovo konečnej skutočnosti. Básnicko-romantickou filozofiou smeroval k absolútnu.

Z myšlienok

- *Podstatou človeka je pravda. Ak sa človek vzdá pravdy, vzdáva sa sám seba. Nie je tu reč o klamaní, ale o jednaní proti vlastnému presvedčeniu.*
- *Poézia je rýdza absolútna realita. Čím poetickejšia, tým pravdivejšia.*
- *Pred každým krokom k technickému ovládnutiu prírody musia byť tri kroky etického vnútorného prehĺbenia.*
- *Viera je sila nepriamo konajúca zázraky. Vierou môžeme v každom okamihu robiť zázrak pre seba a často i pre druhých, pokiaľ majú vo mňa vieru...*
- *Znášanlivosť vedie postupne k ušľachtilej predstave o relatívnosti každej budúcej formy a o pravej nezávislosti zrelého ducha na akejkolvek individuálnej forme, ktorá je len nevyhnutným nástrojom.*
- *Každá vec je, rovnako ako každý dôvod, relatívna... **Iba celistvé je reálne...** Iba taká vec by bola absolútne reálna, ktorá by už nebola súčasťou.*
- *Pravý matematik je sám od seba nadšencom. Bez nadšenia niet matematiky.*
- *Úplne sa nebudeme chápať nikdy. Ale budeme a môžeme oveľa viac než sa chápať... Srdce básnika rozumie prírode lepšie než učencova hlava.*
- *Láska je posledná príčina svetových dejín a koniec vesmíru.*
- *Byť človekom je umenie.*
- *Zlatý vek je tam, kde sú deti.*
- *Opojenie zmyslov sa má k láske ako spánok k životu.*
- ***Boh sa môže objaviť v každom človeku.***
(dmj)

Kurt GÖDEL

(28.4.1906–14.1.1978)

Vo vedeckej oblasti dosiahol najslávnejšie matematické výsledky 20. storočia. Jeho vety, o neúplnosti formálnej teórie a nemožnosti dokázať bezospornosť formálnej teórie v rámci jej formalizmu, spôsobili zásadné zmeny nielen v logike a vo filozofii matematiky. **Gödel** dokázal, že každý logický systém obsahujúci formalizovanú rekurzívnu aritmetiku je buď sporný alebo obsahuje nejakú nerozhodnuteľnú formulu. Dokázal, že axióma výberu je nezávislá od ostatných axióm teórie množín (1935–1940). Tiež ukázal, že hypotéza kontinua je bezosporná. Vyriešil Einsteinove rovnice gravitačného poľa (1949), publikoval tri odborné práce o problémoch relativistickej kozmológie. **Gödel** ukázal, že

neexistuje všeobecná efektívna metóda s konečným počtom operácií, aby sme mohli všetky formule považovať za dokázané. Matematicky presne môže byť dokázané, že v každom konzistentnom formálnom systéme, ktorý obsahuje určitú časť konečnej teórie čísiel, existujú nerozhodnuteľné aritmetické vety a konzistencia žiadneho takéhoto systému nemôže byť dokázaná v tomto systéme. Ak aj nenachádzame spor, to neznamená, že spor neexistuje. **Gödel** ukázal, že nie je možná úplná formalizácia nášho poznávania založená na dedukcii zo systému prijatých axióm. Ľudský duch bude asi vždy v reálnej skutočnosti nachádzať svojimi myšlienkovými predstavami také zložité štruktúry, že na ich usporiadanie nebudú úplne stačiť žiadne ním konštruované konečné matematicko-logické formuly alebo filozoficko-metodologické sústavy. Ukázalo sa, že bohatstvo matematických teórií nemožno úplne odhaliť axiomaticky. Systém logických formúl exaktnej matematickej teórie môže vystihnúť iba časť skutočného sveta, ktorý spoznáваме ľudskou inteligenciou. Nerozhodnuteľnosť niektorých tvrdení nie je absolútna, ale je viazaná na príslušný systém axióm s danou logikou. Aj keď budeme naďalej skúmať základy matematiky, konštruovať nové systémy axióm i nové dôkazové metódy, ani formalizácia ani axiomatizácia nám však „kameň mudrcov“ neprinesú. Stále sa vytvárajúca neistota zostane neodstrániteľnou súčasťou aj v matematike.

Z myšlienok

- *Nie je možné dokázať bezospornosť formálneho systému dôkazovými prostriedkami, ktoré sú v skúmanom systéme formalizované.*
- *Matematika nevyrastá z jazyka, ale jazyk je možný len vďaka matematike.*
- *Som presvedčený, že matematické pojmy tvoria svoju vlastnú objektívnu realitu, ktorú nemôžeme ani stvoriť ani zmeniť, len vnímať a popisovať.*
- *Matematika popisuje mimozmyslovú skutočnosť, ktorá existuje nezávisle na aktoch aj na dispozíciách ľudskej mysle a je iba vnímaná ľudskou myslou a to vnímaná pravdepodobne veľmi neúplne.*

- *Ak existuje vôbec niečo ako tvorenie v matematike, potom to, čo akákoľvek veta robí, je, že práve obmedzuje slobodu tvorenia. Avšak to, čo obmedzuje, musí evidentne existovať nezávisle na tvorení.*
- *Hlavnou funkciou matematiky (ako každého pojmového myslenia) je dostať pod kontrolu obrovskú rozmanitosť jednotlivostí sveta.*
(dmj)

Stanislaw Jerzy LEC

(6. 3. 1909 – 7. 5. 1966)

Poľský básnik, satirik–aforista, vytvoril syntézu lyriky a satiry, stal sa majstrom filozofického paradoxu. Pôvodom bol barónom de Tusch–Letz. Vo Viedni vyštudoval gymnázium, vo Lvove práva (1933). Žil vo Varšave. Vydal zbierky básní (napr. *Jeruzalemský rukopis, Ábelovi a Kainovi*), súbory frašiek a aforizmov (napr. *Život je fraška, Cynikova prechádzka*). Medzi jeho najznámejšie diela patria *Neučesané myšlienky, Z tisíc a jednej frašky*. Bol uznávaným autorom epigramov, vtipný, uštipačný, rýpavý, politicky i moralisticky útočný, melancholický, ... Mnohé jeho slovné povzdychnutia, invektívy, vtipné výpady i pseudopravdy zostanú nezabudnuteľné pre svoju ostrú tragikomickú hranu, ktorá ukazuje, že satira je smrteľne vážna vec. Lecove myšlienky sa postupne menia na aforistický liek, potrebný pre celú zjednocujúcu sa Európu.

Z myšlienok (neučesaných)

- **Prečo klamú tí, ktorí nepoznajú pravdu?**
- *Smieme sa rozchádzať s pravdou? Áno, ak ju predstihujeme.*
- *Niekedy sa lož tak priblíži pravde, že v medzere medzi nimi ťažko žiť.*
- *Možno sa prepočítať, keď sa s ničím nepočíta?*
- **Hrozné číslo: anonymná nula.**
- *Z radu núl sa ľahko urobí reťaz.*
- *Nejedna nula si myslí, že je elipsou, po ktorej sa točí svet.*
- *Nesúhlasím s matematikou. Domnievam sa, že súčet núl dá strašné číslo.*
- *Niektorí vidia pravým a ľavým okom to isté a myslia si, že to je objektivizmus.*
- **Keď musí všetko súhlasiť, musí niečo nesúhlasiť.**
- *Nebud' snob! Neklam vtedy, keď sa pravda lepšie vypláca.*
- *Rozprávaj múdro, nepriateľ načúva.*
- *Keď sa prevoláva: Nech žije pokrok – vždy sa spýtaj: Pokrok v čom?*
- *Väčšina ľudí je vždy na strane väčšiny.*
- **Skráťme meter. Budeme väčší.**
- *Ľudia sú si čoraz bližší, svet sa preľudňuje.*
- *Bud'me ľuďmi aspoň tak dlho, pokiaľ veda neobjaví, že sme niečím iným.*
- *Návrat do jaskýň je nemožný, je nás priveľa.*
- *Majte na pamäti, že človek si nemôže vybrať: musí byť človekom!*
- *Niet nových smerov, je len jeden: od človeka k človeku.*
- **Analfabeti musia diktovať.**
- **Trpaslíkom sa musí klaňať veľmi hlboko.**
- *Dno je dnom, aj keď je obrátené nahor.*
- *Nestačí hovoriť k veci, treba hovoriť k ľuďom.*
- *Všetko je v ľudských rukách. Preto sa musia často umývať.*
- *Niektoré charaktery sú nezlomné, pretože sú pružné.*
- **Svedomie mal čisté. Nepoužitie.**
- *Nevypytuj sa Boha na cestu do neba, lebo ti ukáže najt'ažšiu.*
- *Až stratím vtip, budú ma považovať za filozofa.*

(dmj)

André Marie AMPÉRE

(22. 1. 1775 – 10. 6. 1836)

Francúzsky matematik a fyzik objasnil pojem elektrického prúdu, definoval smer prúdu ako smer pohybu kladného elektrického náboja. Objavil, že dva rovnobežné vodiče so súhlasne orientovanými elektrickými prúdmi sa navzájom priťahujú. Ukázal, že cievka s prúdom je vo svojich účinkoch rovnocenná stálemu magnetu. Zaviedol pojmy solenoid, galvanometer, odlíšil pojmy prúd a napätie, ukázal možnosť prevedenia magnetických javov na javy elektrické. Za práce v teórii diferenciálnych rovníc bol menovaný za člena parížskej Akadémie (1814). Skoro dvadsať rokov trvalo pôsobil na Polytechnickej škole v Paríži, potom až do konca života bol profesorom experimentálnej fyziky na

Collège de France. Okrem matematiky, fyziky, chémie a botaniky sa zaoberal jazykovedou, psychológiou, filozofiou prírody. Pokúsil sa o klasifikáciu vedy. Vynikal hlbavosťou, všestrannou vzdelanosťou, pracovitosťou. V Paríži na zasadnutí Medzinárodného elektrotechnického kongresu (1885) pomenovali na jeho počesť jednotku intenzity elektrického prúdu – **ampér**.

Z myšlienok

- *My čo zbierame plody práce génirov, ale nedelíme sa s nimi o slávu, mali by sme sa podľa mojej mienky usilovať o to, aby sme zredukovali na minimum počet princípov vysvetľujúcich všetky fyzikálne javy.*
- *Najprv pozorovať skutočnosť, meniť jej okolnosti ako je len možné, spojiť túto prácu s presným meraním, z toho odvodzovať všeobecné zákony založené na experimentoch, dedukovať z týchto zákonov, nezávisle na hypotézach o povahe síl vytvárajúcich skúmané javy, matematické hodnoty týchto síl.*
- **Veda má slúžiť blahu a pokroku ľudstva.**
- *Pred svetom som dosiahol slávu. Avšak Boh mi chcel ukázať, že všetko je márnosť – okrem milovať ho a slúžiť mu.*
- *Študuj veci tohto sveta, je to povinnosť vyplývajúca z tvojho povolania. No pozeraj na ne iba jedným okom, druhé zameraj trvalo na večné svetlo! Počúvaj učencov, ale iba jedným uchom!... Píš len jednou rukou, druhou sa pridržaj Božieho rúcha, tak ako sa dieťa drží otcových šiat... Bez tohto poistenia sa by si narazil nepochybne hlavou do múru.*

(dmj)

Giovanni PAPINI (9.1.1881 – 8.7.1956)

Potajomky pokrsteného chlapca sa postupne dotkla ruka zarytého neverca i svätice lásky. Aj keď bol búrlivák a voľnomyšlienkar, začal čítať evanjelia. Taliansky intelektuálny spisovateľ, literárny kritik, esejista, prešiel nepokojom svojho ducha nielen stanoviskami pragmatizmu, orientálneho mysticizmu, ateizmu, ale aj bojovného katolicizmu. Písal knihy (napr. *Ohraničený človek*, *Posledný súd*, *Diabol*), aby znovuobjavoval nielen pravdu, dobro a krásu, ale aj obnovoval tvorivosť ľudského ducha. Svojim literárnym dielom *Život Krista* (1921) chcel priblížiť svojej dobe najodvážnejšieho revolucionára, ktorý stále žije v evanjeliovom odkaze, v apoštolskej tradícii a v rozvíjajúcej sa Cirkvi. Formou epizód i ortodoxných výkladov, vlastných úvah a konfrontácií i osobnými meditáciami pripravil nielen sebe pocit večne žijúcej lásky premeniacej z Kristovej božskej i ľudskej osobnosti. Stal sa bláznom pre Ježiša Krista – neobyčajného človeka smerujúceho k večným hodnotám lásky, bláznom medzi múdrymi sveta, ktorí nevytušili hodnotu kresťanského posolstva celej Zemi. *Svet dnes hľadá skôr pokoj ako slobodu a niet bezpečnejšieho mieru ako pod jarmom Kristovým.*

Z myšlienok

- *Aby človek mohol vzlietnuť, musí najprv pokľaknúť.*
- *Ľudia sa nemôžu zaobísť bez troch vecí – bez chleba, zdravia a nádeje na lepší život. Bez ostatných vecí sa udržia.*
- *Bez inteligencie by hlúposť nemala zmysel.*
- *Inteligencia sama nestačí. Treba premeniť dušu, aby sme dosiahli šťastie. Šťastie nie je nezmyselným snom, ale je to sen večne uskutočniteľný a nám všetkým na dosah ruky. Inteligencia nám má pomáhať pri jeho dosiahnutí.*
- *Budovať ducha značí stavať kameňmi pravdy.*
- *Každá doba musí napísať svoje evanjelium.*
- *Spása sveta je v rukách kňaza. Kresťanstvo je jediný liek, ktorý môže uzdraviť ľudstvo a kňaz je jediný lekár, ktorý ho môže rozdávať.*
- *Z večného zápasu medzi nenávisťou a láskou má zostať aspoň rovnováha – spravodlivosť.*
- *Moderné vražedné hodnoty, ktoré nám zakrvavili ruky a otrávil srdce, musíme nahradiť hodnotami večnými.*
- *Jediná voľba, ktorú má človek, je Boh alebo Ničota.*
- *Nie všetci svätci začali dobre, ale všetci dobre skončili.*
- *Kristus je začiatok a koniec, je priepasťou božského tajomstva uprostred zlomu ľudských dejín.*
- *Potrebujeme len teba, Ježišu Kriste, jedine Teba a nikoho iného. Jedine Ty, ktorý nás miluješ, môžeš nám dať tú spásu a to dobro, ktoré ľudí zachraňuje. Všetci Ťa potrebujú, aj tí, ktorí o tom nevedia, ba tí ešte väčšmi ako tí, ktorí o tom vedia. Veľká skúška sa chýli ku koncu. Ľudia sa vzdialili od evanjelia a našli zúfalstvo a smrť. Teraz my zúfalí nemáme nič iné iba nádej na Tvoj návrat.*

(dmj)

Jean GUITTON (18.8.1901–21.3.1999)

Francúzsky spisovateľ a filozof, člen Francúzskej akadémie vied, bol jediným laikom pozvaným na II. vatikánsky koncil. Jeho vzťah ku kresťanstvu bol neustálym hľadaním pravdy. Vydal 8-zväzkové dielo *Moderné myslenie a katolicizmus* (1930–1955), napísal 55 knižných publikácií. Veľmi usilovne sa snažil o ekumenické zmierenie pre plnosť jednoty v pravde. Systematicky sprostredkúval filozofickú spoluprácu medzi náboženstvom a vedou, vytvoril most medzi modernou náboženskou a laickou kultúrnosťou. Sústavne vnímal intelektuálne duchovné tradície ako stretnutia s Tajomstvom. Odhaľoval protiklady v celej ich sile, pripravoval vrcholnú syntézu viery a vedy. Hádzal siete na väčšiu hĺbinu.

Z myšlienok

- *Náš vesmír spočíva na skrytom poriadku, na určitej štrukturálnej rovnováhe, ktorá má v sebe niečo podivuhodné, niečo krásne... Vesmír skrýva tajomstvo abstraktnej elegancie, tajomstvo, v ktorom materiálnosť znamená málo... **Realita nie je iba výtvorom z hmoty, ale aj produktom ducha.***
- *Mať pravdivé, absolútne pravdivé myšlienky, to je ťažké a to je krásne... Čím viac nachádzam, tým viac hľadám... Základom hľadania nie je indiferentnosť, ale záujem, láska k pravde.*
- *Niečo dokázať to ešte neznamená mať vieru. Veriť neznamená ešte milovať.*
- *Mysliaci živočích má na osvietenie cesty do tieňov, na prispôsobenie sa smrti len dve svetlá: jedno sa menuje náboženstvo, druhé veda.*
- *Vesmír je rozľahlá myšlienka. Svoj hlboký zmysel nachádza vo vnútri seba samého v podobe nejakej transcendentnej príčiny... **Hmota je vytvorená z ducha, vedie nás priamo ku kontemplácii Boha.***
- *Vždy sa pomstí to, keď sa mlčky pozabudne na podstatné.*
- *Účel vesmíru splyva s jeho koncom: produkovať a oslobodzovať poznanie... Všetci nosíme nekonečno vo svojich rukách... Naša existencia je drámou, v ktorej sa hrá o večnosť... **Človek s musí rozhodnúť medzi absurditou a tajomstvom.***
- *Všetko, čo veríme o priestore a čase, všetko čo si predstavujeme o rozmiestnení predmetov a kauzálne príčin, čo si môžeme myslieť o deliteľnom charaktere vecí vo vesmíre, všetko to je len obrovská a neustála halucinácia, ktorá prekrýva skutočnosť nepriesvitným závojom.*
- ***Veda a viera budú v 21. storočí sláviť zmierenie. Rozum sa stane veriacim a viera rozumnejšou.***
- ***Ten neznámy ukrytý za kozmom je prinajmenšom hypermatematickou inteligenciou ktorá kalkuluje a produkuje vzťahy, takže musí byť typom abstraktným a duchovným.***

(dmj)

Antonín DVORÁK

(8. 9. 1841 – 1. 5. 1904)

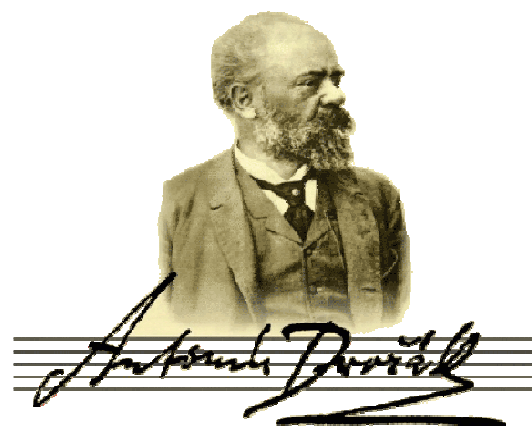
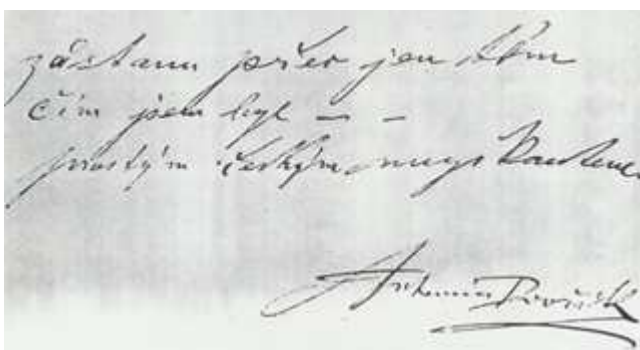
Hudobný génius – prostý český muzikant, nábožný muž, nekomplikovaná a láskavá osobnosť, básnik tónov, pozdvihol hudobné skladateľské umenie na piedestál nesmrteľnosti. Ako výkonný hudobník ovládal husle, violu, klavír, organ i dirigovanie. Napísal viac než 115 hudobných diel (vokálne skladby, orchestrálnu i komornú hudbu, symfónie, piesne i opery, dramatické kantáty i oratóriá). S neotrasiteľnou katolíckou vierou v Boha prekonával hudbou aj zúfalstvo ťažkého životného osudu, vyjadroval, vrúcne a veľkolepo, túžbu po láske, myšlienky ducha i národné pocity. Skonštruoval hudbu hlbokaj vnútornej krásy a zmysluplnosti. *Deviate symfónia e mol Z nového sveta* ponúkla ľudstvu jasný a optimistický pohľad na život. Dvořákovu hudobné umenie je majstrovstvom skladby, inštrumentácie a podnetných motívov. Jeho osobný život bol hlboko ľudskou skladbou rozvážnej mysli, usilovnosti, zodpovednosti, neobvyklej čestnosti., rýdzeho charakteru a morálky. Harmóniou ľudskosti a umeleckej tvorby vyžaroval svetlo.

Z myšlienok

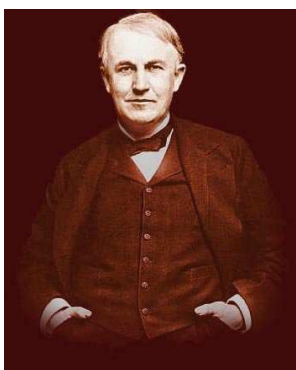

- *Vyhľadajte si pekné texty, ostatné už zaobstarám.*
- *Môžem začať až vtedy, keď cítim nadšenie.*
- *Skomponovať Stabat mater je asi viac, než vedieť latincky.*
- *Pre všetko čo robíte, musíte mať dôvod.*
- *Veľmi rád by som sa vzdal všetkých svojich symfónií, keby som mohol vynájsť lokomotívu.*
- *Mojim heslom je a bude: Boh, láska, vlasť, a to jediné vedie ku šťastnému cieľu.*
- *Vďaka Bohu.* (dmj)

Thomas Alva EDISON

(11. 2. 1847 – 8. 10. 1931)

Bol synom starožitníka holandského pôvodu a škótskej učiteľky. Do verejnej školy chodil iba tri mesiace. Vyskúšal mnohé remeslá i obchodovanie. Vedel byť nepríjemne pracovitý a vytrvalý. Prihlásil okolo 1300 patentov. S jeho menom a firmou sú spojené vynálezy – žiarovka, uhlíkový mikrofón, fonograf, poistka, vypínač, objímka, dynamo, elektromer, kinetograf, kinetoskop, zvukový film, syntetický fenol, žuvacia guma, využitie cementu, magnetické triediče, ale aj návrhy na elektrickú lokomotívu, zdokonalenie ponorky a torpéda. Ponúkol vynálezy: elektrický sčítač hlasov, zlepšený písací stroj, upravený šijací stroj,

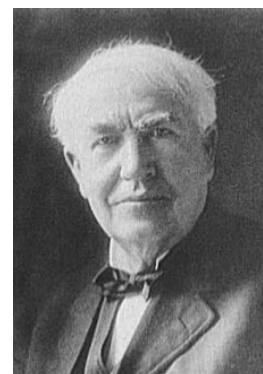
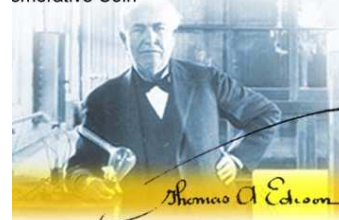
rozmnžovací kopírovací stroj, regulátor elektrických strojov, alkalický akumulátor. Uviedol do prevádzky prvú verejnú elektrárňu a elektrický rozvod až do bytov. **Edison**, americký priekopník vynálezcovstva, bezhranične otvoril cestu všetkým impulzom technickej tvorivosti, organizoval objaviteľskú náhodu, industrializoval experimentáciu.

Z myšlienok

- *Nebol som žiadnym vedcom. Bol som vynálezcom... Vynálezca musí byť predovšetkým básnikom, musí mať fantáziu... Vo vynálezcovstve je 90% driny a jedno percento nápadu ... Dobrý vynález je ten, ktorý je tak praktický, že každý je nútený si ho zakúpiť.*
- *Túžil som vždy objavovať prírodné tajomstvá a chcel som ich využívať na rozmnoženie ľudského šťastia.*
- *Tajomstvo úspechu v živote nie je robiť to, čo sa nám páči, ale nájsť zaľúbenie v tom, čo robíme.*
- *Tak ako hrdzavie železo, keď ho nepoužívame, tak sa znehodnocuje aj duch, ak ho nechávame v nečinnosti.*
- *Nič, čo by stálo za to, som neurobil náhodou. Vždy za tým bola poctivá práca... Poznám 1000 spôsobov ako nevyrobiť žiarovku.*
- *Zásluha o vynález hovoriaceho stroja nepripadá mne, ale Bohu, ktorý stvoril ženu. Ja som vynašiel iba prvý hovoriaci stroj, ktorý je možné zastaviť.*
- *Prichádzať na udivujúce objavy je ľahké. Veľmi ťažké je zdokonalit' ich do takej miery aby mohli nájsť praktické použitie.*
- *Ak by sme urobili všetko, čo dokážeme, prekvapili by sme samých seba.*
- *Jediná vec, pre ktorú strácam trpezlivosť sú hodiny – idú veľmi rýchlo... Spať štyri hodiny je povinnosť, päť hodín pohodlie, šesť hodín zaháľanie.*
- *K cieľu treba ísť pokusmi a učiť sa na chybách... Múdri nie je ten, čo veľa vie, ale ten, kto vie, čo je treba.*
- *Najväčší rešpekt a najväčší obdiv mám pre všetkých inžinierov, zvlášť pre najväčšieho medzi nimi: pre Boha.*

(dmj)

Thomas Alva Edison
Comorative Coin

Michail V. LOMONOSOV

(19. 11. 1711 – 15. 4. 1765)

Významná osobnosť ruskej vedy a kultúry 18. storočia. Po štúdiách (Moskva, 1731–1735; od 1736 v zahraničí – Marburg, Freiburg – do 1741) sa stal (1745) prvým ruským profesorom chémie Petrohradskej akadémie vied. Chemické prírodné javy vysvetľoval pôsobením drobných častíc. Skúmal vzorky solí, minerálov a rúd, rozpracoval teóriu roztokov. Chémia bola pre neho fyzikálnou vedou. Vyslovil aj zákon zachovania hmotnosti a pohybu (5.7.1748 v liste Eulerovi). Skonstruoval niektoré originálne optické prístroje, venoval sa aj meteorológii i astronómii. Popísal prvú kométu (1744), pripravil projekty hospodárskeho rozvoja Ruska. Zapojoval sa do prípravy presných máp celého Ruska. V jeho historických prácach sa prejavuje láska k slovanskému národu a ruskej vlasti. Zaujímavosťou je aj to, že sa originálne venoval technike mozaikových obrazov. Podľa jeho projektu bola (12.1.1775) otvorená univerzita v Moskve. Bol vedcom v poézii aj umení, poetom vo vede. Ovplyvnil poznatky nielen v mechanike, chémii, banskom inžinierstve a mineralógii, ale aj v histórii, rečníctve a umení. Stal sa zakladateľom modernej ruskej slovesnosti. Jeho *Dejiny Ruska* vyšli posmrtné (1766)

Z myšlienok

- *Fyzikálna chémia je veda, ktorá sa na základe fyzikálnych pokusov popisuje to, čo sa odohráva v zlúčeninách pri chemickom pokuse.*
- *Ruština je čarovná ako španielčina, životaschopná ako francúzština. kombinuje silu nemčiny a jemnosť taliančiny. Navyše je výrečná i stručná ako gréčtina a latinčina.*
- *Priamu skúsenosť a pokus považujem za viac ako tisíc úvah zrodených iba v mysli... Chcem podrobiť pokusom všetko, čo sa v prírode vyskytuje.*
- *Všetko, čo predtým bolo temné v hydraulike, optike a podobne, matematika urobila jasným a hodnoverným.*

(dmj)

- *Idey sú odrazy obklopujúcej nás reality v našom vedomí.*
- *Poézia je mojim potešením, fyzika mojou úlohou.*

Rainer Maria RILKE

(4. 12. 1875 – 29. 12. 1926)

Nemecký básnik, prozaik a dramatik žil prvých svojich 20 rokov v Prahe. Neskôr cestoval po zahraničí (Taliansko, Španielsko, Rusko, Severná Afrika). Žil v Mníchove, Berlíne aj v Paríži (tu bol tajomníkom sochára A. Rodina). Stal sa predstaviteľom symbolizmu – reflexívnej a meditatívnej lyriky (*Život a Piesne, Pod korunou sna, Nové básne, Kniha hodínok, Sonety Orfeovi, Zápisky M.L. Brigeho*). Bol priateľom Tolstého, Gida, Valéryho. Jeho romantizmus prerastal do pocitov osamelosti a odcudzenia (rozporupnosť prvej svetovej vojny). Vzťahy medzi ľuďmi môžu byť prehĺbené zmysluplnou pokorou a vierou v obyčajnú ľudskú lásku.

Z myšlienok

- *Verše sú skúsenosti a vôbec nie iba pocit.*
- *Nikdy nie je prázdna ruka, ktorá je podávaná úprimne.*
- *Teraz prežívaj otázky a možno raz, neskôr, postupne, ani nezbadáš, ako prežiješ na ne odpoveď.*
- *Maj trpezlivosť so všetkým, čo zostáva v tvojom srdci nevyriešené. Skús mať rád otázky ako také.*
- *Je dobré byť sám, lebo samota je ťažká; to že je niečo ťažké, pre nás musí byť o dôvod viac, aby sme to urobili.*
- *Najviditeľnejšie šťastie sa nám nechá spoznať až vtedy, keď ho prijmeme do svojho vnútra.*
- *Nehľadaj odpovede, ktoré ti nie je súdené poznať, lebo by si ich nevedel prežiť. A zmyslom života je prežiť všetko.*
- *Láska je jedinečná príležitosť dozrieť, nadobudnúť vlastnú tvár, stať sa svetom láske milovanej osoby.*
- *Život je v tom, ako vstávame a ako ideme spať, je v nočnom bdení, je v prostom staromódnom stolovaní, v chlebe, víne i v radosi psov, v labutiach a v nádhernom krúžení holubov. Je celý v kvetinke a stokrát obsiahnutý v každom plode. Prekypuje ním hociktorý list kelu v záhradke, plným právom. Rád sa ligoce vo vode a je šťastný v stromoch. Kde len môže, unáša ľudské bytie, keď sa mu nevzpiera.*
(dmj)

Jednoduché vety významných osobností

(pre rok 2021)

Pravdu povediac, keby sme si boli istí, že po smrti budeme žiť, nemohli by sme na nič iné ani myslieť.

Henri **BERGSON** (18.10.1859–4.1.1941)

Originalita matematiky spočíva v tom, že v matematickej vede sú vyjadrené vzťahy medzi vecami, ktoré sa bez sprostredkovania ľudským rozumom nedajú vôbec postihnúť.

Alfred N. **WHITEHEAD** (15.2.1861– 30.12.1947)

Vtedy, keď začnem premýšľať, nachádzam seba a svoje myslenie ako niečo veľmi zodpovedné, ale i slobodné, ale aj isté.

René **DESCARTES** (31.3.1596–11.2.1650)

Nehľadaj veľké bohatstvo, ale také, aké môžeš nadobudnúť spravodlivo, využiť striedmo, rozdať veselo a opustiť spokojne.

Francis **BACON** (22.1.1561–9.4.1626)

Byť na svete je zábava, ale ani jeden deň v živote neprejde, aby v ňom nebolo do tej zábavy primiešané trošku bolesti, trápenia a ľútosti.

William **SAROYAN** (31.8.1908–18.5.1981)

Je nemožné prehlbovať záujem o akúkoľvek presnú vedu nepoznajúc jej matematiku.

James C. **MAXWELL** (13.6.1831–5.11.1879)

Umenie je najvyšší výraz akejsi vnútornej a neuvedomenej aritmetiky... Hudba je radosť duše, ktorá robí výpočty, sama si toho nevšímajúc.

Gottfried W. **LEIBNIZ** (1.7.1646–14.11.1716)

Smrť nezhasá svetlo. Zhasína iba lampu, pretože prichádza úsvit.

Rabíndranáth **THÁKUR** (7.5.1861–7. 8.1941)

Překvapivá metafora je víc než zlatý prsten na ruce.

Jaroslav **SEIFERT** (23.9.1901–10.1.1986)

Milujem slobodu a nechcem a nemôžem nikdy slúžiť žiadnej strane.

Erasmus **ROTTERDAMSKÝ** (27.10.1466 ?–12.7.1536)

Najneznesiteľnejšie nešťastie je to, keď sa sám stávaš nespravodlivým, zlým, ohavným, všetko si to uvedomuješ, robíš si dokonca výčitky – ale nemôžeš sa ovládnuť.

Fiodor M. **DOSTOJEVSKIJ** (11.11.1821–9.2.1881)

Nikdy nebude možné dôjsť iba racionálnym myslením k absolútnej pravde.

Werner **HEISENBERG** (5.12.1901–1.2.1976)

PF 2021

Pre priateľov a priaznivcov spomienkových kalendárov
zostavil *Dušan Jedinák* z Topoľčian.